

NÉV	
NEPTUN-KÓD	

A dolgozat három részből áll: fogalmak meghatározásából, feleletválasztós kérdésekből és számítási feladatokból. A fogalmak *definióit a kijelölt helyen* adják meg! A feleletválasztós kérdések megoldásait a táblázatba kérjük átvezetni; *csak az ide átvezetett, egyértelműen jelölt válaszokat tudjuk értékelni!* A számolási feladatokat *mellékszámításokkal együtt* kérjük benyújtani. Jelöljék egyértelműen, melyik feladatrésze ad választ az adott megoldás!

A helyesen meghatározott fogalmak és a feleletválasztós kérdésekre adott helyes válaszok egyenként *6 pontot* érnek. A számítási feladatoknál részeredményre is jár pont, és ebből a feladattípusból komplett és helyes megoldásokkal legfeljebb *60 pont* szerezhető. A dolgozat *összesen 120 pontos*. A *sikeres dolgozathoz legalább 48 pontot* el kell érni.

Egy darab A/4-es pótlap és számológép használható, telefon nem!

A dolgozat megírására *45 per* áll rendelkezésükre.

Jó munkát!

FELELETVÁLASZTÁS

1.	2.	3.	4.	5.	6.

1. Ha a kólaízű üdítőitalok piacán a négyvállalatos koncentrációs hányados (ráta) értéke 100, és a Herfindahl–Hirschman-index értéke 5000, ...

- a) akkor biztosan monopóliumról beszélhetünk (csak egy piaci szereplő van az iparágban).
- b) a kólaízű üdítőitalok piaca erősen koncentrált, de egnél több szereplő van az iparágban (nem monopólium uralja).
- c) a kólaízű üdítőitalok piaca közepesen koncentrálnak minősül.
- d) a kólaízű üdítőitalok piaca nem minősül koncentrálnak.
- e) Ennyi információ alapján nem dönthető el, melyik a helyes válasz.

2. A társadalmi jólét szempontjából az egységes monopolár alkalmazásával szemben...

- a) mindenfajta árdiszkrimináció mindig hasznosnak minősíthető, hiszen növekszik a profit.
- b) a harmadfokú árdiszkrimináció mindig károsnak minősíthető.
- c) a másodfokú árdiszkrimináció csak akkor növelheti a jólétet, ha nő a monopolista által összesen értékesített termékmennyiség.
- d) az elsőfokú árdiszkrimináció mindig károsnak minősíthető, mert alkalmazása esetén csökken a fogyasztói többlet.
- e) Egyik előző válasz sem helyes.

3. Ha egy két terméket gyártó vállalat ún. sugármenti átlagköltsége bármilyen kibocsátási szint mellett csökkenő, akkor...

- a) az adott termelési technológiára többtermékes méretgazdaságosság jellemző.
- b) az adott termelési technológiára csökkenő mérethozadék jellemző.
- c) az adott termelési technológiára „választékgazdaságtalanság” (a választékgazdaságosság hiánya) jellemző.
- d) a költségek kibocsátás szerinti rugalmassága biztosan nagyobb egynél.
- e) Egyik előző válasz sem helyes.

4. Annak érdekében, hogy egy monopolista vállalat képes legyen a termelői többlete növelését szolgáló módon harmadfokú árdiszkriminációt alkalmazni, szükséges feltétel, ...

- a) hogy a fogyasztók ne szerezzenek tudomást arról, hogy melyiküknek milyen áron adták el a jószágot.
- b) hogy ne legyen lehetőség a jószág viszonteladására (továbbértékesítésére) a különböző fogyasztói csoportokba tartozó fogyasztók között.
- c) hogy egymástól egyértelműen eltérő minőségű termékváltozatokat értékesítsen.
- d) hogy az árdiszkrimináció alkalmazásának hiányában (egységes [monopol]árazással) a vállalat valamelyik fogyasztói csoport számára egyáltalán ne értékesítsen.
- e) Egyik előző válasz sem helyes.

5. Ha Markotabödöge egyetlen, messze földön híres vendéglője vegyes összecsomagolást alkalmaz, ételeit ebédmenüben és külön-külön is kínálva, akkor biztosan...

- a) nem érhet el akkora profitot, mintha az ételeket csak menüben értékesítené.
- b) nem érhet el akkora profitot, mintha termékeire külön-külön monopolárakat határozná meg.
- c) nagyobb profitot ér el, mintha termékeire külön-külön elsőfokú árdiszkriminációt alkalmazna.
- d) Mindegyik előző válasz helyes.
- e) Egyik előző válasz sem helyes.

6. Az SCP (Szerkezet-Magatartás-Teljesítmény) alapmodell kategóriái közül a teljesítmény közvetlen mérésére, jellemzésére használható...

- a) az iparágban működő vállalatok száma és azok piaci részesedése.
- b) a Herfindahl–Hirschman-index.
- c) az m-vállalatos koncentrációs ráta.
- d) a Lerner-index.
- e) Mindegyik előző válasz helyes.

DEFINÍCIÓ

7. Határozza meg a következő fogalmakat!

a) Választékgazdaságosság:

.....

b) Másodfokú árdiszkrimináció:

.....

c) Árukapcsolás:

.....

d) Költségekben megmutatkozó komplementaritás (költség-komplementaritás):

.....

SZÁMÍTÁSI FELADATOK

I. Egy vállalat egyszerre, 9:16 arányban termel kék és zöld zoknikat, amelyek megtermelt mennyiségét rendre q_1 és q_2 jelöli, a termelési folyamat pedig a következő költségfüggvénnyel jellemezhető: $C(q_1, q_2) = 50q_1 + 50q_2 - 25\sqrt{q_1q_2}$. A cég számára egy tanácsadó cég a zöld zoknik termelésének külön, szakosodott vállalatba való kiszervezését ajánlja, azt állítva, hogy így javítható a termelés hatékonysága, ha ezen új cég költségviszonyait is a fenti függvény jellemzi.

- a) Igaza van-e a tanácsadó cégnek, gazdaságosabban termelheti-e a két cég külön-külön a kék, illetve a zöld zoknikat, mintha a termelés egy cégben maradt volna?
- b) Adja meg a vállalat sugármenti átlagköltség-függvényét!
- c) Jellemző-e a vállalat termelésére a többtermékes méretgazdaságosság?

(6+6+2 pont)

II. Bergengóciában a repülőjáratokon kézműves bonbonokat árul a Csokiszív nevű vállalat, ami a repülőkön az egyetlen elérhető csokoládé (azaz a cég monopólium). A bonbon iránti havi kereslet az üzletemberek körében $q_1 = 1000 - 2 \cdot p_1$, a turisták esetében: $q_2 = 1600 - 4 \cdot p_2$. A Csokiszív határkölsége konstans, $MC=120$, míg a fix költsége 10000 (havonta).

- a) Maximum mekkora profitot érhet el a vállalat, és mekkora a fogyasztói többlet az egyes csoportokban, ha a Csokiszív képes harmadfokú árdiszkriminációt alkalmazni?
- b) Mennyit adna el a Csokiszív az egyes fogyasztói csoportoknak, ha képes lenne elsőfokú árdiszkriminációt alkalmazni?

(10+5 pont)

III. A következő táblázatban két fogyasztói típus (1. és 2.) három termékre (A, B, C) vonatkozó rezervációs árai láthatók. Mindkét típusban ugyanannyi fogyasztó van. A termékeket egy vállalat termeli, melynek határkölsége A, B és C esetében is 500, továbbá $FC=0$.

Termék	1. típusú fogyasztó rezervációs árai	2. típusú fogyasztó rezervációs árai
A	5000	3000
B	4000	6000
C	3000	1000

- a) Milyen áron célszerű értékesíteni a három termékből (A+B+C) álló csomagot egyszerű összecsomagolás (*pure bundling*) esetén? És mennyiért érdemes árulni a termékeket külön-külön? Jövedelmező megoldás árukapcsolást alkalmazni?
- b) Mekkora lenne a profit, ha vegyes összecsomagolást alkalmazva az A terméket 5000-ért, a B terméket 6000-ért, a C terméket 3000-ért, a csomagot pedig 10000-ért adná a cég?

(10+4 pont)

IV. Három különböző iparágról a következő információk állnak rendelkezésre. Az I. iparágban a vállalatok azonos, $P=120$ -as áron adják el homogén terméküket, a II. iparágban egy másik homogén termék ára 200, míg a III. iparágban termelt homogén termék ára 230. A termékeket gyártó vállalatok számát és a piaci részesedéseiket (%-ban) a következő táblázat mutatja:

Piaci részesedések (%)	I.	II.	III.
1. vállalat	30	40	40
2. vállalat	15	20	30
3. vállalat	15	10	20
4. vállalat	15	10	10
5. vállalat	15	5	-
6. vállalat	10	5	-
7. vállalat	-	5	-
8. vállalat	-	5	-

A fenti adatok alapján számítsa ki a megfelelő mutatókat, és hasonlítsa össze a három iparágat – válassza ki, melyik a legkoncentráltabb –

- a) a háromvállalatos koncentrációs hányados alapján;
- b) a Herfindahl–Hirschman-index alapján!

(7+10 pont)